

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2004

© KONFERENCIA BISKUPOV SLOVENSKA, 2004

ISBN – 80 – 7162 – 500 – 0

Pápežská rada pre rodinu

**PRÍPRAVA
NA SVIATOSŤ MANŽELSTVA**

ÚVOD

1. Príprava na manželstvo, na manželský a rodinný život, má osobitný význam pre dobro Cirkvi, pretože sviatosť manželstva predstavuje veľkú hodnotu pre celé kresťanské spoločenstvo. To platí v prvom rade pre manželov. Ich rozhodnutie je také závažné, že nemôže byť nepripravené ani unáhlené. V minulosti sa pri tejto príprave mohlo počítať s podporou spoločnosti, v ktorej sa uznávali hodnoty a dobrá manželstva. Cirkev bez ťažkostí či pochybností obhajovala jeho svätosť s vedomím, že sviatosť manželstva ako základná bunka Božieho ľudu je pre Cirkev istotou. Vo vnútri Cirkvi, aspoň v skutočne evanjelizovaných spoločenstvách, bola podpora manželstva rozhodná, jednotná a celistvá. Rozluky a stroskotania manželstiev boli zriedkavé a rozvod sa považoval za „ranu“ (porov. *Gaudium et spes*, 47).

Dnes sa naproti tomu nezriedka stretávame s výrazným zhoršovaním situácie rodín, s „koróziou“ hodnôt manželstva. V mnohých národoch, predovšetkým v ekonomicky vyspelejších krajinách, poklesol počet sobášov. Uzatváranie manželstva sa dnes obvykle posúva do vyššieho veku a stúpa počet rozvodov a rozlúk, ku ktorým dochádza často už v prvých rokoch manželského života. To všetko nevyhnutne vedie k často zdôrazňovanému pastoračnému znepokojeniu: Sú tí, ktorí vstupujú do manželstva, skutočne pripravení? Príprava na sviatosť manželstva a na manželský život sa ukazuje ako veľká pastoračná nevyhnutnosť predovšetkým pre dobro manželov, ale tiež pre dobro celého kresťanského spoločenstva

a spoločnosti. Preto na mnohých miestach rastie záujem o túto problematiku a vznikajú iniciatívy potrebné na to, aby na otázky spojené s prípravou na sviatosť manželstva bolo možné dať zodpovedajúcu a primeranú odpoveď.

2. Pápežská rada pre rodinu je v stálom kontakte s biskupskými konferenciami a biskupmi a pri rôznych stretnutiach, zhromaždeniach a predovšetkým pri návštevách ad limina pozorne sleduje pastoračné úsilie týkajúce sa prípravy na sviatosť manželstva, jej slávenia a života, ktorý z tejto sviatosti vyplýva. Pápežskú radu pri týchto príležitostiach požiadali o pomoc pri príprave kresťanských snúbencov. Takúto pomoc má predstavovať predložený návrh. Využíva príspevky mnohých apoštolských hnutí, skupín, združení, ktoré spolupracujú v pastorácii rodín a ktoré ponúkli svoju podporu, radu a skúsenosť na vypracovanie tohto dokumentu.

Pre všetkých, ktorí pristupujú k sviatosti manželstva, je príprava na sobáš najvhodnejším a výsadným okamihom, akým je *Kayrós*, to znamená čas, v ktorom Boh hovorí k snúbencom a vzbudzuje v nich vnímavosť pre povolanie na manželstvo a pre život, do ktorého sviatosť manželstva uvádza. Čas známosti je súčasťou intenzívneho evanjelizačného procesu. Keďže sa snúbenci, budúci manželia, začínajú zaoberať otázkami súvisiacimi s rodinou, je potrebné, aby pochopili, čo znamená zodpovedná a zrelá láska v láskyplnom spoločenstve života, ktorým sa stáva ich rodina, pravá domáca cirkev, ktorá prispeje k obohateniu celej Cirkvi.

Súčasťou tejto závažnej prípravy je aj proces evanjelizácie, chápaný ako dozrievanie a prehĺbovanie viery. Ak je viera iba slabá, dokonca takmer mŕtva (porov. *Familiaris consortio*, 68), je potrebné ju oživiť, čo niekedy vyžaduje náročné a trpezlivé vyučovanie, ktoré vzbudzuje a udržuje živú vieru. Predovšetkým tam, kde sa okolie stalo pohanským, sa zvlášť odporúča „cesta viery podobná katechumenátu“ (*Familiaris consortio*, 66) a odovzdávanie základných kresťanských právd, ktoré pomôžu upevniť a prehĺbiť vieru snúbencov. Je žiaduce, aby kresťanská nádej prenikla tento mimoriadny okamih prípravy na manželstvo a premenila ho na novú evanjelizáciu budúcich rodín.

3. Na dôležitosť tejto jedinečnej okolnosti poukazuje učenie Druhého vatikánskeho koncilu (*Gaudium et spes*, 52), pokyny pápežského Učiteľského úradu (*Familiaris consortio*, 66) a cirkevné zákonodarstvo (*Codex Iuris Canonici*, can. 1063, *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, can. 783), *Katechizmus Katolíckej cirkvi* (1632) a iné vyhlásenia pápežského Učiteľského úradu, ako napríklad *Charta rodinných práv*. Oba najnovšie dokumenty pápežského Učiteľského úradu (list rodinám *Gratissimam sane* a encyklika *Evangelium vitae*) predstavujú značnú pomoc pre našu úlohu.

Pápežská rada pre rodinu začala, ako už bolo povedané, na základe opakovaných podnetov uvažovať o týchto témach a sústredila sa predovšetkým „na prípravné kurzy“ v duchu apoštolskej exhortácie *Familiaris consortio*.

V roku 1991 sa rada na svojom valnom zhromaždení (30. septembra – 5. októbra) zaoberala témou prípravy na sviatosť manželstva. Prezídium Pápežskej rady pre rodinu spolu s manželskými pármami, ktoré sú jeho súčasťou, predložili bohatý materiál na vypracovanie prvého návrhu, ktorý bol potom rozposlaný biskupským konferenciám. Na dni 8. až 13. júla 1992 bola zvolaná pracovná skupina zložená z biskupov, poradcov a odborníkov, ktorí vypracovali druhý návrh. Tento návrh bol zaslaný biskupským konferenciám s prosbou o doplňujúce podnety a príspevky. V roku 1995 pracovná skupina preštudovala veľké množstvo podnetných odpovedí a vniesla ich do dokumentu. Pápežská rada pre rodinu predkladá smernice, ktoré majú slúžiť ako podklad pre pastoračnú činnosť so zreteľom na prípravu na sviatosť manželstva. Majú byť pomocou biskupským konferenciám pri písaní ich direktória a povzbudením do väčšieho pastoračného nasadenia v diecézach, farnostiach a apoštolských hnutiach (porov. *Familiaris consortio*, 66).

4. „Magna charta“ pre rodiny, akou je apoštolská exhortácia *Familiaris consortio*, už dávno zdôraznila, že: „zmeny, ktoré nastali skoro vo všetkých moderných spoločnostiach, vyžadujú, aby sa nielen rodina, ale aj spoločnosť a Cirkev usilovali primerane pripraviť mladých na ich budúce úlohy. (...) Preto sa Cirkev musí postarať o lepšie a intenzívnejšie programy prípravy na manželstvo, aby sa, nakoľko je možné, odstránili ťažkosti, ktoré doliehajú na mnohých manželov, a ešte viac preto, aby podporovala vznik a vzrast dobrých manželstiev“ (*Familiaris consortio*, 66).

Kódex kánonického práva zaväzuje na osobnú prípravu „na uzavretie manželstva, ktorou sa snúbenci pripravujú na posvätnosť svojho nového stavu a na jeho úlohy“ (*Codex Iuris Canonici*, can. 1063 § 2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, can. 783 § 1). Toto ustanovenie sa dá nájsť aj v *Ordo celebrationis matrimonium*, 12.

Vo svojom príhovore pred valným zhromaždením Pápežskej rady pre rodinu pápež dodal: „Čím viac okolie sťažuje pochopenie pravosti kresťanskej sviatosti manželstva a tejto inštitúcie ako takej, tým väčšie musí byť úsilie o primeranú prípravu snúbencov na ich zodpovednú úlohu.“ A pripojil niekoľko celkom konkrétnych pripomienok k samotným prípravným kurzom: „Ako ste mohli konštatovať, vzhľadom na potrebu usporadúvať tieto kurzy vo farnostiach a vzhľadom na pozitívne výsledky rôznych metód sa javí ako prospešné, aby ďalším krokom bolo spresnenie kritérií, ktoré je potrebné vo forme smerníc či direktória predložiť miestnym cirkvám ako hodnotnú pomoc. To platí o to viac, že uprostred „ľudu života a pre život“ má v miestnych cirkvách rozhodujúcu zodpovednosť rodina. Tá vyplýva zo samotnej jej povahy – je totiž spoločenstvom života a lásky spojeným manželstvom – a z jej úlohy „lásku chrániť, prejavovať a sprostredkovať“ (*Evangelium vitae*, 92; porov. *Familiaris consortio*, 17).

5. S týmto úmyslom predkladá Pápežská rada pre rodinu tento dokument, ktorého predmetom je príprava na sviatosť manželstva a jej slávenie.

Jednotlivé línie predstavujú cestu k *vzdialenej, blízkej a bezprostrednej príprave na sviatosť manželstva* (porov. *Familiaris consortio*, 66). Predkladaný materiál je určený v prvom rade biskupským konferenciami, jednotlivým biskupom a ich pastoračným spolupracovníkom v oblasti prípravy na manželstvo. Je však adresovaný – a inak by to ani nemohlo byť – aj snúbencom, ktorí sú cieľom tejto pastoračnej starostlivosti Cirkvi.

6. Osobitná pastoračná pozornosť sa bude musieť venovať snúbencom, ktorí sa nachádzajú vo výnimočných situáciách, aké predpokladá *Codex Iuris Canonici*, can. 1071, 1072, 1125, a *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, can. 789, 814, pre ktorých línie načrtnuté v dokumente, aj keď sa nebudú môcť úplne aplikovať, môžu poslúžiť ako priama orientácia a vhodný prostriedok na sprevádzanie.

Cirkev, verná Kristovej vôli a jeho učeniu, vyjadruje svojím zákonodarstvom svoju pastoračnú lásku v starostlivosti o každú situáciu veriacich. Ponúknuté kritériá nemajú byť chápané ako ďalšie vynútené požiadavky, ale ako nástroje pozitívnej pomoci.

7. Základná doktrinálna motivácia prechádzajúca týmito smernicami sa rodí z presvedčenia, že manželstvo je dobro, ktoré má svoj pôvod v stvorení. Preto je hlboko zakorenené v ľudskej prirodzenosti. „Nečítali ste, že Stvoriteľ ich od počiatku ako muža a ženu stvoril a povedal: 'Preto muž opustí otca i matku a pripúta sa k svojej manželke a budú dvaja v jednom tele'?“ (*Mt* 19, 4 – 5). Pôsobenie Cirkvi na

manželstvo a rodinu prispieva k blahu spoločnosti ako takej i k blahu všetkých ľudí. Kresťanské manželstvo ako výraz nového života, ktorý sa uskutočňuje vo vzkriesenom Kristovi, vyjadruje pravdu manželskej lásky. V istom zmysle je prorocťom, ktoré jasným spôsobom oznamuje skutočnú požiadavku ľudského bytia: muž a žena sú od svojho začiatku povolani žiť v spoločenstve života a lásky a vo vzájomnom doplnovaní sa, ktoré „ochranou a podporovaním života“, teda „zodpovednou úlohou pre všetkých“ (*Evangelium vitae*, 91) napomáha rozvoj ľudskej dôstojnosti manželov, blaho detí a celej spoločnosti.

8. Tento dokument sa zaoberá prirodzenými skutočnosťami človeka, ktoré ustanovil Boh, a skutočnosťami, ktoré sú špecifické pre sviatosť ustanovenú Kristom. Dokument sa delí na tri časti:

- I. Význam prípravy na kresťanské manželstvo
- II. Stupne alebo obdobia prípravy
- III. Svadobný obrad

I.

VÝZNAM PRÍPRAVY NA KREŠŤANSKÉ MANŽELSTVO

9. Východiskovým bodom v príprave na manželstvo je vedomie, že Kristus mocou Ducha Svätého pozdvihol a povýšil manželský zväzok na sviatosť novej zmluvy. Pripodobňuje manželov k obetavej láske Krista – ženícha k Cirkvi, jeho *neveste* (porov. *Ef* 5, 25 – 32), robí ich obrazom tejto lásky, dáva im na nej podiel, premieňa ich na chválu Pána. Táto sviatosť zakladá kresťanskú rodinu ako domácu cirkev a „základnú životnú bunku spoločnosti“ (*Apostolicam actuositatem*, 11) a „svätyňu života“ (*Evangelium vitae*, 92, taktiež 6, 88, 94). Sviatosť manželstva sa teda slávi a prijíma v srdci novej zmluvy, vo veľkonočnom tajomstve. Kristus, ženích, ktorý je uprostred svojich (porov. *Gratissimam sane*, 18; *Mt* 9, 15), je prameňom všetkej sily, takže kresťanské páry a rodiny nie sú osamelé ani opustené.

Manželstvo, ktoré má svoj pôvod v Bohu Stvoriteľovi, je pre kresťanov skutočným povolaním na mimoriadny životný stav v milosti. Aby toto povolanie dosiahlo plnú zrelosť, je potrebná vhodná a osobitná príprava. Je to cesta viery a lásky. Manželia prijímajú toto povolanie pre blaho Cirkvi a spoločnosti. Manželstvo uzatvorené pred Cirkvou a spoločnosťou je v plnom význame a dosahu verejným záväzkom, ktorý presahuje individuálne hranice.

10. Manželstvo, spoločenstvo života a lásky, ako prirodzená Božia inštitúcia aj ako sviatosť napriek ťažkostiam ukrýva prameň podivuhodnej sily, ktorý sa môže prostredníctvom svedectva manželov stať radostnou zvestou (*Familiaris consortio*, 43). Toto svedectvo môže významne prispievať k novej evanjelizácii a zabezpečovať budúcnosť spoločnosti. Snúbenci spolu s celým cirkevným spoločenstvom majú však tieto hodnoty v čase, ktorý predchádza sobáš a predstavuje jeho prípravu, objavovať, oceňovať a zhodnocovať.

Mnohé diecézy vo svete hľadajú nové formy čo najvhodnejšej prípravy na manželstvo. Pápežskej rade pre rodinu boli odovzdané mnohé pozitívne skúsenosti, ktoré sa bezpochyby stále viac upevňujú a ktoré budú prinášať účinnú pomoc, zvlášť keď budú známe biskupským konferenciám a jednotlivým biskupom a budú oceňované v pastorácii miestnych cirkví.

To, čo tu nazývame *prípravou*, zahŕňa rozsiahly a náročný proces výchovy k manželskému životu, na ktorý sa treba dívať z hľadiska všetkých jeho hodnôt. Keď sa pozeráme na súčasnú psychologickú a kultúrnu situáciu, javí sa príprava na manželstvo ako naliehavá nutnosť. Ide totiž o výchovu k úcte k životu, jeho ochrane, ktorá sa má v živote rodín stať naozajstnou kultúrou ľudského života v každom jeho prejave a na každej etape pre tých, ktorí patria k „ľudu života a pre život“ (porov. *Evangelium vitae*, 6, 78, 105). Samotné manželstvo obsahuje nesmierne bohatstvo. Snúbencov treba najprv priviesť k vnímavosti, aby pochopili

dôležitosť prípravy na manželstvo. Pastorácia rodín musí vyvinúť maximálne úsilie a na zvýšenie úrovne prípravy využiť aj správne zamerané pedagogické a psychologické pomôcky.

Pápežská rada pre rodinu vychádza v ústrety rodinám pri ich úlohe sexuálnej výchovy detí dokumentom *Eudská sexualita: Pravda a význam. Orientačná pomoc pre výchovu v rodine* (8. decembra 1995).

11. Starostlivosť Cirkvi v tejto oblasti sa v súčasnosti stáva ešte naliehavejšou. Na jednej strane vidíme, že dochádza k obnove hodnôt a významných aspektov manželstva a rodiny a zaznamenávame radosné svedectvá nespočetných kresťanských manželstiev a rodín, na druhej strane však stúpa počet tých, ktorí hodnotu manželstva nepoznajú alebo odmietajú a majú k nemu nedôveru, čo zachádza dokonca tak ďaleko, že spochybňujú alebo odmietajú jeho dobrá a hodnoty (porov. *Gaudium et spes*, 48). S veľkým znepokojením dnes pozorujeme, ako sa šíri „kultúra“ alebo mentalita nedôvery k rodine ako hodnote, ktorá je nevyhnutná pre manželov, deti a spoločnosť. Zákonodarstvo zahŕňa postoje a opatrenia, ktoré rodinu založenú na manželstve nepodporujú, ba dokonca popierajú jej práva. V rôznych častiach sveta sa skutočne šíri sekularizujúca atmosféra. Do svojich pút zväzuje zvlášť mladých ľudí a podrobuje ich tlaku sekularizovaného prostredia, v ktorom nakoniec človek prestáva vnímať Boha a hlboký zmysel manželskej lásky a rodiny. Neznamená to azda popretie Boha, vylúčenie pôvodcu a prameňa tohto hlbokého tajomstva (porov. *Gaudium et spes*, 22)?

Popretie Boha v rôznych formách často so sebou prináša odmietanie inštitúcií a štruktúr patriacich do Božieho plánu, ktorý sa začal naplňovať stvorením (porov. *Mt* 19, 3). Všetko je potom chápané ako plod ľudskej vôle alebo súhlasu, ktorý sa dá aj meniť.

12. V krajinách, v ktorých je proces odkresťančovania veľmi rozšírený, vzniká obava z budúcej krízy morálnych hodnôt, zvlášť zo straty identity kresťanského manželstva a rodiny a tým aj zmyslu zasnúbenia. To všetko sprevádza kríza hodnôt vnútri rodiny, ku ktorej prispieva všeobecná i legislatívna voľnosť. Túto voľnosť rozduchávajú spoločenské komunikačné prostriedky, ktoré predostierajú opačné modely a vydávajú ich za skutočné hodnoty. Vytvára sa tak zdanlivo „kultúrna“ štruktúra, ktorá sa ponúka novým generáciám ako alternatíva kresťanského chápania manželského života a uzatvárania manželstva, jeho sviatostnej hodnoty a spojenia s Cirkvou.

Fenomény, ktoré potvrdzujú túto skutočnosť a posilňujú spomínanú kultúru, súvisia s novým životným štýlom, ktorý devaluje ľudské dimenzie partnerov, čo má zhubné následky pre rodinu. K uvedeným javom patrí: sexuálna voľnosť, pokles uzatvorených manželstiev alebo stále odsúvanie rozhodnutia vstúpiť do manželstva, nárast počtu rozvodov, antikoncepcia, rast zámerných potratov, duchovná prázdnota a hlboká neuspokojenosť, ktoré vedú k šíreniu drog, k nadmernému požívaniu alkoholu, k násiliu a k samovraždám medzi mládežou a dospelými.

V iných oblastiach sveta stálosť rodiny ohrozuje zaoštalosť a najkrajnejšia chudoba, bieda alebo kultúrne

danosti, ktoré odporujú kresťanskému chápaniu alebo sú mu cudzie, čo narušuje stabilitu rodiny a sťažuje výchovu ku kresťanskej láske.

13. Voľné zákony túto situáciu iba zhoršujú; v otázke rozvodov, potratov a sexuálnej voľnosti zákony všemožne vnucujú istú mentalitu, ktorá rodinu ťažko zraňuje (porov. *Evangelium vitae*, 59). Mnohé spoločenské komunikačné prostriedky¹ šíria a posilňujú atmosféru neviazanosti a vytvárajú štruktúru, ktorá bráni mladým ľuďom rozvíjať svoju kresťanskú vieru, svoje spojenie s Cirkvou a spoznávať sviatostný charakter manželstva a záväzky, ktoré pramenia z jeho slávenia. Príprava na manželstvo bola vždy potrebná, ale kresťanská kultúra umožňovala jej jednoduchšie podanie a prijatie. Dnes je táto príprava často omnoho namáhavejšia a naliehavejšia.

14. Zo všetkých týchto dôvodov pápež Ján Pavol II. vo svojej apoštolskej exhortácii *Familiaris consortio* – ktorá zohľadnila výsledky synody o rodine (1980) – konštatoval: „Dnes je viac ako inokedy dôležité, aby sa mladí pripravovali na manželstvo a na rodinný život. (...) Preto sa Cirkev musí postarať o lepšie a hlbšie programy prípravy na manželstvo, aby sa, nakoľko je to možné, odstránili ťažkosti, ktoré doliehajú na mnohých manželov, a ešte viac preto, aby podporovala vznik a vzrast dobrých manželstiev“ (*Familiaris consortio*, 66).

Preto s cieľom dať odpoveď na ohrozenie a požiadavky dneška je žiaduce, aby sa biskupské konferencie

¹ – Tu ide o jednu z tém prerokovaných na stretnutí Pápežskej rady pre rodinu v spolupráci s Pápežskou radou pre spoločenské komunikačné prostriedky v dňoch 2. – 4. júna 1993.

postarali o vydanie *Direktória pre pastoráciu rodín* (pozri *Familiaris consortio*). Tu sa majú načrtnúť a spracovať otázky potrebné na účinnejšiu pastoráciu. Ide pritom o pastoráciu, ktorá znovu získa identitu kresťanského manželstva a rodiny, aby sa rodina opäť stala spoločenstvom osôb v službe ľudskému životu a viere, prvou živou bunkou spoločnosti, skutočne veriacim a evanjelizačným spoločenstvom a ozajstnou „domácou cirkvou, miestom spoločenstva a cirkevnej služby“ (pozri *Familiaris consortio*). „Rodina ako domáca cirkev je tiež povolaná na to, aby hlásala, slávila a podporovala evanjelium života“ (*Evangelium vitae*, 92; porov. tiež 28, 78, 79, 105).

15. Pápežská rada pre rodinu sa oboznámila s mnohými iniciatívami rôznych biskupských konferencií a biskupov a vyzýva, aby všetci s novým nasadením pokračovali v tejto pastoračnej službe. Biskupi predložili užitočný materiál ako príspevok k príprave na manželstvo a na sprevádzanie rodinným životom. Pápežská rada pre rodinu, opierajúc sa o smernice Svätej stolice, ponúka na zamyslenie podnety, ktoré sa vzťahujú výhradne na jednu časť spomínaného direktória: časť, ktorá súvisí s prípravou na sviatosť manželstva. Tieto podnety môžu viesť k lepšiemu vymedzeniu a rozvoju nevyhnutných aspektov adekvátnej prípravy na manželstvo a život kresťanskej rodiny.

16. Božie slovo, ktoré žije v tradícii Cirkvi a ktoré vykladá Učiteľský úrad, zdôrazňuje, že kresťanské manželstvo predpokladá odpoveď na Božie povolanie a prijatie poslania byť znamením Božej lásky pre

všetkých členov ľudskej rodiny, pretože má podiel na trvalom zväzku Krista s Cirkvou. Preto sa manželia vzájomným darovaním lásky a života stávajú spolupracovníkmi Stvoriteľa a Vykupiteľa. Prípravu na kresťanské manželstvo môžeme preto označiť za cestu viery, ktorá sa nekončí slávením sobáša, ale pokračuje v celom rodinnom živote. Preto sa náš pohľad neobmedzuje len na sobáš a na okamih jeho slávenia, ale na manželstvo ako stav, ktorý stále trvá. Aj preto je príprava na manželstvo „vynikajúcou príležitosťou, aby snúbenci znova objavili a hlbšie pochopili vieru, ktorú prijali v krste a kresťanskou výchovou sa v nej utužili. Takto spoznávajú a slobodne prijímajú povolanie, aby životom v manželskom stave uskutočňovali nasledovanie Krista a konali službu Božiemu kráľovstvu“ (*Familiaris consortio*, 51).

Biskupi si uvedomujú, aké naliehavé a nevyhnutné je v rámci postupného a trvalého formačného procesu hovoriť o osobitných spôsoboch prípravy (porov. *Ordo celebrandi matrimonium*, 15). Bude dobré pripomenúť, že ozajstná príprava smeruje k vedomému a rozhodnému sláveniu sviatosti manželstva. Táto slávnosť je však prameňom a výrazom závažnejších a trvalých povinností.

17. Zo skúseností mnohých vychovávateľov a kňazov vyplýva, že obdobie známosti môže byť časom vzájomného poznávania, ale aj prehlbovania viery. Je teda obdobím zvláštnych nadprirodzených darov pre osobnú a medziľudskú spiritualitu. Čas určený na ľudské a kresťanské dozrievanie môže však byť narušovaný nezodpovedným prístupom k sexualite,

ktorý neprospieva dozrievaniu snúbeneckej lásky. Niektorí potom ospravedlňujú predmanželské vzťahy.

Prehlbovanie viery snúbencov závisí od ich doterajšej formácie, ale nesporný vplyv na budúci manželský a rodinný život má aj spôsob, ako tento čas prežívajú. Preto má rozhodujúci význam pomoc, ktorú snúbencom ponúkajú rodiny a celé cirkevné spoločenstvo. To platí aj o modlitbe. Z tohto pohľadu je dôležité požehnanie snúbencov, na ktoré sa pamätá v benedikcionáli (*De benedictionibus*, 195 – 214), kde sa pripomínajú aj symboly tohto počiatočného záväzku: prsteň, vzájomné dary alebo iné zvyky (209 – 210). V každom prípade je potrebné uznávať ľudskú dimenziu zasnúbenia a zbaviť ju akejkolvek banálnosti.

Dôvodom na dôkladnosť tejto prípravy je jednak hodnota manželstva a sviatosti manželstva, jednak rozhodujúci význam obdobia známosti, ktoré dnes býva často predlžované na viac rokov (čo je spojené s rôznymi ťažkosťami, ktoré so sebou takáto situácia prináša).

18. Predpokladá sa, že v diecéznych a farských programoch sa pri tvorbe plánov rodinnej pastorácie bude formačnej úlohe venovať dostatočný priestor a že sa bude rozvíjať. Okrem toho by sa v rámci diecéz a biskupských konferencií mali najlepšie skúsenosti z pastoračnej oblasti skúmať, vymieňať a uvádzať do praxe. Je veľmi dôležité oboznamovať sa s výchovnými a katechetickými metódami pre dospievajúcich, s rôznymi druhmi povolání a s kresťanským pohľadom na lásku, s metódami využívanými pri príprave snúbencov, so spôsobom, ako sú do tejto prípravy

zapájajú skúsenejší kresťanskí manželia, ako aj s využívaním tých najlepších skúseností, aby sa pre mladých ľudí vytvárala vhodná duchovná a kultúrna atmosféra, v ktorej by sa mohli pripravovať na manželstvo.

19. Ako uvádza apoštolská exhortácia *Familiaris consortio*, je potrebné rozlišovať tri podstatné stupne alebo obdobia prípravy na manželstvo: vzdialenú, blízku a bezprostrednú prípravu.

Vlastný cieľ každého z týchto stupňov sa dá dosiahnuť, ak sa snúbenci okrem základných ľudských vlastností a základných právd viery oboznámia aj s hlavnými teologicko-liturgickými prvkami, ktoré sú charakteristické pre rôzne stupne prípravy. V snahe zladit' svoj život s týmito hodnotami snúbenci získajú skutočnú formáciu, ktorá ich pripraví na manželský život.

20. Príprava na manželstvo sa musí usilovať evangelizovať kultúru od koreňov (porov. apoštolský list *Evangelii nuntiandi*, 19) vo všetkom, čo sa týka manželstva ako inštitúcie. Je potrebné kresťanským duchom stvárňovať zmýšľanie a mravy, zákony a štruktúry spoločnosti, v ktorej kresťania žijú (porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2105). Táto implicitná a explicitná príprava je jedným aspektom evangelizácie, takže je možné prehĺbiť platnosť výroku Svätého Otca: „Rodina je srdcom novej evangelizácie.“ Príprava je predovšetkým úlohou manželov, ktorí „sú pozvaní stať sa odovzdávateľmi života na základe neustále obnovovaného povedomia významu rodičovstva chápaného ako dôležitá udalosť poukazujúca na to, že ľudský život je darom, ktorý

prijímame na to, aby sme ho znovu darovali“ (*Evangelium vitae*, 92).

Manželstvo ako základ rodiny poskytuje spoločnosti okrem náboženských hodnôt mnohé dobrá a hodnoty, ktoré upevňujú solidaritu, úctu, spravodlivosť a odpustenie v osobných a spoločenských vzťahoch. Rodina založená na manželstve zas od spoločnosti očakáva, že bude „uznávaná vo svojej identite a prijímaná vo svojej spoločenskej subjektivite“ (*Gratissimam sane*, 17), aby tak tvorila „srdce civilizácie lásky“ (*Gaudium et spes*, 13).

Celá diecéza sa musí usilovať o splnenie tejto úlohy a ponúknuť patričnú podporu. Ideálnym riešením by bolo zriadenie diecéznej komisie na prípravu na manželstvo, ktorá by bola doplnená skupinou pre pastoraáciu rodín, zloženou z odborníkov, zástupcov rôznych hnutí a manželov so skúsenosťami zo života vo farnosti.

Úlohou tejto diecéznej komisie by bolo vzdelávanie, poradenstvo a koordinácia na rôznych rovinách v spolupráci s centrami, ktoré pôsobia v tejto oblasti. Komisia by sa mala skladať z rôznych tímov vybraných laikov, ktorí by spolupracovali pri príprave na manželstvo v širokom meradle, nielen pri konaní kurzov. Komisia by mala mať k dispozícii koordinátora – spravidla to býva kňaz poverený biskupom. Ak by bola koordinácia zverená laikovi alebo manželskému páru, bolo by vhodné, aby ich spolupracovníkom bol kňaz.

To všetko spadá do organizačnej oblasti diecézy so zodpovedajúcimi štruktúrami, teda do kompetencie biskupských vikárov alebo dekanov.

II.

STUPNE ALEBO OBDOBIA PRÍPRAVY

21. Stupne alebo obdobia prípravy, o ktorých bude reč, sa nedajú presne definovať, pretože ich nemôžeme jednoznačne určiť ani vo vzťahu k veku účastníkov, ani so zreteľom na trvanie. Je užitočné oboznámiť sa so spôsobmi a nástrojmi práce, ale zvlášť je dôležité osvojiť si obsah, ktorý treba sprostredkovať. Stupne prípravy sa delia na vzdialenú, blízku a bezprostrednú.

A. Vzdialená príprava

22. Vzdialená príprava zahŕňa detstvo a dospelie. Prebieha predovšetkým v rodine, ale tiež v škole a vo formačných skupinách, ktoré môžu byť cennou pomocou. Je to čas, keď sa človekovi sprostredkúva a vstupuje úcta ku každej pravej ľudskej hodnote, či už v medziľudských, alebo v spoločenských vzťahoch, a to so všetkým, čo zahŕňa utváranie charakteru, sebaovládanie a sebaúctu, správne zaobchádzanie s vlastnými sklonmi a rešpekt voči osobám iného pohlavia. Okrem toho je, predovšetkým u kresťanov, žiaduca dôkladná duchovná a katechetická výuka (porov. *Familiaris consortio*, 66)

23. V liste rodinám *Gratissimam sane* pápež pripomína dve základné výchovné pravdy: „Prvou pravdou je, že človek je povoláný na život v pravde a láske, druhou základnou pravdou je, že každý človek sa

realizuje úprimným darovaním samého seba“ (16). Výchova dieťaťa sa preto začína už pred narodením, v prostredí, v ktorom je očakávaný a prijímaný ešte nenarodený život, a to zvlášť v láskyplnom dialógu matky s ním (porov. tamtiež, 16) a pokračuje v ranom detstve, pretože výchova je „darovaním ľudskosti zo strany obidvoch rodičov. Oni spoločne odovzdávajú novonarodenému svoju ľudskosť“. „Pri tvorení nového života sa rodičia dívajú na svoje dieťa ako na plod vzájomného obdarovania sa v láske, dar, ktorý je vzájomný a obojstranný, dar, ktorý pochádza z daru“ (*Evangelium vitae*, 92).

Kresťanská výchova v celom svojom význame zahŕňa odovzdávanie a upevňovanie ľudských a kresťanských hodnôt a podľa Druhého vatikánskeho koncilu „sa usiluje nielen o dozrievanie ľudskej osoby, ale smeruje predovšetkým k tomu, aby si pokrstení tým, že sú postupne uvádzaní do tajomstva spásy, boli stále viac vedomí prijatých darov viery (...) a žili svoj život ako noví ľudia v spravodlivosti a v pravej svätosti (porov. *Ef* 4, 22 – 24)“ (*Gravissimum educationis*, 2).

24. V tomto období nesmie chýbať úprimná a odvážna výchova k čistote a k láske, ktorá je darovaním seba samého. Čistota nie je umŕtvenie lásky, ale predpoklad pravej lásky. Lebo ak je povolanie na manželskú lásku povolaním na sebadarovanie v manželstve, sebaovládanie je nevyhnutné na to, aby sa človek mohol skutočne darovať.

Z tohto pohľadu je zvlášť dôležitá sexuálna výchova, ktorú rodičia poskytujú v prvých rokoch detstva

a dospievania, ako už objasnil tento dokument (porov. bod 10) Pápežskej rady pre rodinu.

25. V tomto období či na tomto stupni vzdialenej prípravy je potrebné dosiahnuť špecifické ciele. Bez toho, aby sme sa tu teraz pokúšali uviesť ich úplný zoznam, radi by sme pre orientáciu pripomenuli, že táto príprava by mala dosiahnuť predovšetkým jeden cieľ: aby každý veriaci povolaný na manželstvo pochopil, že ľudská láska vo svetle Božej lásky v kresťanskej etike zohráva hlavnú úlohu. Lebo človek podľa svojho povolania a poslania je povolaný na lásku, ktorá má svoj pôvod a cieľ v Bohu, „pritom sa nevylučuje možnosť plného zasvätenia sa Bohu v povolani na kňazský alebo rehoľný život“ (*Familiaris consortio*, 66). V tomto zmysle treba pripomenúť, že vzdialenú prípravu, aj keď sa sústreďuje na učenie antropologického charakteru, je potrebné včleniť do perspektívy manželstva, v ktorom sa ľudská láska stáva nielen znamením lásky medzi Kristom a jeho Cirkvou, ale aj účasťou na nej. Manželská láska preto sprítomňuje Božiu lásku, ktorá sa zjavila vo vykúpení. Rozhodujúci a smerodajný je prechod alebo obrátenie od povrchnej a neurčitej viery, akú dnes majú mnohí mladí ľudia, k objaveniu „kresťanského tajomstva“, to znamená k viere, ktorá je spoločenstvom milosti a lásky so vzkrieseným Kristom.

26. Vzdialená príprava splní svoj základný cieľ, ak dokáže položiť základy stále lepšieho osvojovania si kritérií správneho posudzovania hierarchie hodnôt. Tá je potrebná, aby bolo možné voliť dobré z toho,

čo ponúka spoločnosť, a to podľa rady svätého Pavla: „Všetko skúmajte a čo je dobré, toho sa držte!“ (1 Sol 5, 21). Nesmieme zabúdať ani na to, že prostredníctvom Božej milosti sa láska rozvíja, posilňuje a zintenzívňuje aj hodnotami spojenými s oddanosťou, obetavosťou, zriekaním sa a umŕtvovaním. Duchovná starostlivosť už v tejto fáze prípravy musí pôsobiť a smerovať k tomu, aby mravné konanie viedla viera. Takýto kresťanský životný štýl nachádza podnet, podporu a stálosť v príklade rodičov, ktorý je pre snúbencov opravdivým svedectvom.

27. V tomto období prípravy sa nesmie stratiť zo zreteľa veľmi dôležitá skutočnosť, ktorej cieľom je mladým pomôcť, aby k okoliu dokázali zaujať kritický postoj a aby mali kresťanskú odvahu byť vo svete, a nebyť zo sveta. V tomto zmysle v *Liste Diognetovi* čítame o vznešenom a dôstojnom svedectve už z raného kresťanstva: „Kresťania sa neodlišujú od ostatných ľudí ani miestom, ani jazykom, ani spôsobom života..., (a predsa) sa ich život vyznačuje podivuhodnou a všetkým neuveriteľnou črtou... Ako všetci ostatní sa ženia a majú deti, ale neodhadzujú novorodencov. Majú spoločný stôl, nie však lôžko. Žijú v tele, ale nie podľa tela“ (*List Diognetovi*, V, 1, 4, 6, 7). Formácia má vytvárať mentalitu a osobnosť schopnú nenechať sa strhnúť názormi odporujúcimi jednote a nerozlučiteľnosti manželstva. Takto budú môcť čeliť štruktúram takzvanej viny, ktorá „prechádza s väčšou alebo menšou škodou na celé cirkevné spoločenstvo a na celú ľudskú rodinu“ (apoštolská exhortácia *Reconciliatio et paenitentia*, 16). Práve voči týmto

prejavom viny a mnohým spoločenským tlakom sa musí vytvárať a posilňovať kritické povedomie.

28. Kresťanský životný štýl, o ktorom svedčia kresťanské rodiny, je už sám osebe evanjelizáciou a základom vzdialenej prípravy. Ďalší cieľ spočíva v predstavení výchovného poslania rodičov. Práve v rodine, v domácej cirkvi, sú rodičia prvými svedkami a vychovávateľmi detí v oblasti rozvoja „viery, nádeje a lásky“ a tiež v poznaní a prijatí povolania každého z nich. „Rodičia sú prví a hlavní vychovávatelia svojich detí a im patrí základná kompetencia na tomto poli: sú vychovávateľmi, pretože sú rodičmi“ (*Gratis-simam sane*, 16). V tom rodičia potrebujú pomoc.

29. Takúto pomoc možno očakávať zo strany farnosti ako miesta kresťanskej cirkevnej formácie; tu sa človek učí životu v „spoločenstve“ (porov. *Sacro-sanctum concilium*, 42). Okrem toho sa nesmie zabúdať na školy, vzdelávacie zariadenia, hnutia, rôzne skupiny, katolícke spoločenstvá a, samozrejme, kresťanské rodiny.

Zvláštny význam vo výchovnom procese mládeže zohrávajú spoločenské komunikačné prostriedky. Mali by pozitívne podporovať poslanie rodín v spoločnosti, a nie priamo ich privádzať do ťažkostí.

30. Tento výchovný proces musí ležať na srdci aj katechéta a tým, ktorí sú zodpovední za pastoračiu mládeže a výchovu k povolaniu, predovšetkým kňazom. Tí majú využívať rôzne podnety (kázne počas liturgických slávností, iné formy evanjelizácie, osobné rozhovory, programy kresťanskej angažovanosti), aby

vyzdvihli a zdôraznili momenty, ktoré prispievajú k príprave na manželstvo (porov. *Ordo celebrandi matrimonium*, 14).

31. Preto je potrebná vynaliezavosť pri hľadaní nových spôsobov trvalej formácie dospievajúcich v čase pred zasnúbením po príprave na prijatie iniciálnych sviatostí. V tejto oblasti je veľmi dôležitá výmena skúseností. Rodiny žijúce vo farnosti, v rôznych inštitúciách alebo v iných formách združení pomáhajú vytvárať spoločenské prostredie, kde zodpovedná láska je nepoškodená. Tam, kde je napríklad láska pošpinená pornografiou, môžu rodiny zakročiť z moci rodinných práv. To všetko patrí k takzvanej humánnej ekológii (porov. *Centesimus annus*, 38).

B. Blízka príprava

32. Blízka príprava nastáva v období zasnúbenia. Skladá sa z rôznych kurzov a líši sa od bezprostrednej prípravy, ktorá sa obvykle sústreďuje na posledné rozhovory snúbencov s kňazom pred slávením sviatosti manželstva. Zdá sa vhodné snúbencom počas blízkej prípravy ponúknuť možnosť skúmať, nakoľko dozreli v tých ľudských hodnotách, ktoré charakterizujú obdobie známosti, priateľstva a dialógu. V perspektíve nového životného stavu, v ktorom budú žiť ako manželský pár, má im byť ponúknutá príležitosť na prehľbovanie života viery a predovšetkým na poznávanie posvätného charakteru Cirkvi. Ide o dôležité obdobie pre evanjelizáciu, v ktorom musí viera zahŕňať osobnú i spoločenskú dimenziu tak snúbencov, ako aj ich rodín. V rámci tohto prehľbovania je

vhodné hovoriť aj o možných ťažkostiach skutočného kresťanského života.

33. Obdobie tejto prípravy sa väčšinou zhoduje s obdobím mladosti. Patrí sem to, čo obsahuje pastoračia mládeže, ktorá sa usiluje o celkový rast a rozvoj veriacej mládeže. Pastoračiu mládeže nemožno oddeľovať od sféry rodiny, pretože mládež netvorí oddelenú alebo nezávislú „spoločenskú vrstvu“. Pastoračia mládeže má posilňovať utváranie vzájomných vzťahov, na prvom mieste vo vlastnej rodine. Získané hodnoty môžu preniesť do svojej budúcej rodiny, ktorú si raz založia. Pri hľadaní povolania mladým pomáha osobná angažovanosť s pomocou spoločenstva a zvlášť kňazov, čo musí mať svoj začiatok ešte pred zasnúbením. Keď sa povolanie vykryštalizuje na povolanie na manželský život, bude vedené v prvom rade milosťou a vhodnou prípravou. Pri pastoračii mladých je potrebné brať do úvahy, že dnešní mladí ľudia často príliš odkladajú uzavretie manželstva pre rôzne ťažkosti, ako je napríklad nový a znepokojujúci fenomén takzvaného „predĺženého dospievania“, ktoré znamená dlhšie zotrvanie v rodine.

34. Blízka príprava sa musí opierať predovšetkým o katechézu a smerovať k stále obsiahlejšiemu chápaniu viery a svedectva v konkrétnom živote. Mala by obsahovať počúvanie Božieho slova, vysvetľovaneého pod vedením Učiteľského úradu Cirkvi. Vyučovanie by sa malo uskutočňovať v rámci spoločenstva rodín, zvlášť vo farnosti. Rodiny sa podľa svojich chariziem a zvláštnych úloh podieľajú na formácii

mládeže, pričom sa ich vplyv šíri aj na iné skupiny spoločnosti.

35. Snúbenci musia byť poučení o prirodzených požiadavkách, ktoré sú v Božom pláne manželstva a rodiny spojené so vzájomným vzťahom medzi mužom a ženou: vedomie slobodného súhlasu ako základu ich spojenia, jednota a nerozlučiteľnosť manželstva, správne chápanie zodpovedného otcovstva a materstva, ľudské hľadiská manželskej sexuality, manželský úkon so svojimi požiadavkami a cieľmi, správna výchova detí. To všetko je podriadené poznaniu mravnej pravdy a utvárania svedomia.

Počas blízkej prípravy treba dbať, aby snúbenci ovládali základné psychologické, pedagogické, právne a medicínske aspekty manželstva a rodiny. Zvlášť je potrebné prehľbovať teologické a morálne vzdelanie, predovšetkým v oblasti úplného odovzdania sa a zodpovedného plodenia. Láska manželov je celistvá, výlučná, verná a plodná (porov. *Humanae vitae*, 9). Dnes sú všeobecne uznávané vedecké základy² prirodzených metód regulácie počatia. Preto je ich poznanie nanajvyššie potrebné. Ak existujú vážne dôvody, nesmie byť ich používanie iba technikou, ale musí zapadať do pedagogiky a procesu dozrievania

² – Prirodzené metódy plánovaného rodičovstva sú cennou alternatívou, ak sa manželia nachádzajú vo vážnych ťažkostiach (napríklad zdravotných alebo finančných). Tieto metódy tiež ponúka zodpovedná a šetrná populačná politika. Pápežská rada pre rodinu usporiadala v dňoch 9. – 11. decembra 1992 medzinárodné stretnutie zástancov prirodzených metód. Prednášky a príspevky boli zverejnené v zväzku *Metodi naturali per la regolazione della fertilita: l'alternativa autentica*. Vo svetle humanitných vied môže teológia „vystihnúť a prehliť antropologický a zároveň morálny rozdiel existujúci medzi antikoncepciou a využívaním obdobia neplodnosti“ (*Familiaris consortio*, 32).

lásky (porov. *Evangelium vitae*, 97). Vtedy čnosť manželskej čistoty vedie manželov k občasnej zdržanlivosti (porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2366 – 2371).

Príprava musí tiež zaručovať, že kresťanskí snúbenci budú mať správne predstavy a budú v úprimnom súlade s Cirkvou – „*sentire cum Ecclesia*“ – v otázkach manželstva, úloh muža a ženy v manželstve, v rodine a v spoločnosti a v oblasti sexuality a otvorenosti voči druhým.

36. Je potrebné pomáhať snúbencom rozoznávať možné psychologické alebo citové nedostatky, predovšetkým neschopnosť otvoriť sa druhým, ako i formy egoizmu, ktoré môžu zmať schopnosť sebadarovania. Táto pomoc im umožní objaviť možnosti a požiadavky ľudského a kresťanského dozrievania. Preto tí, ktorí sú zodpovední za prípravu snúbencov, sa budú starať o dôkladnú výchovu ich svedomia, aby boli pripravení na slobodné a definitívne rozhodnutie sa pre manželstvo. To potom vyjadria vzájomným súhlasom pred Cirkvou v manželskom slube.

37. Táto fáza prípravy vyžaduje pravidelné stretnutia v atmosfére dialógu, priateľstva a modlitby za účasti kňaza a katechétov. Stretnutia majú ozrejmovať, že „*rodina slávi evanjelium života každodennou osobnou i rodinnou modlitbou*: chváli v nej Boha a ďakuje mu za dar života, prosí o svetlo a silu čeliť ťažkostiam a utrpeniam, nikdy nestrácajúc nádej“ (*Evangelium vitae*, 93). Okrem toho apoštolsky činné kresťanské manželské páry môžu v perspektíve zdravého kresťanského optimizmu prispieť k lepšiemu

osvetlení kresťanského života v rámci povolania na manželstvo a v doplňovaní sa všetkých povolaní. Táto fáza nemá predstavovať len teoretické prehĺbenie, ale aj proces formovania, keď sa snúbenci s pomocou milostí varujú akejkoľvek viny a pripravujú sa darovať ako manželský pár Kristovi. Kristus manželský život podporuje, očisťuje a zušľachťuje. Predmanželská čistota tak dostáva v procese dozrievania lásky svoj plný zmysel, vylučuje spoločný život pred manželstvom, rovnako aj predmanželský pohlavný styk a iné formy spolužitia (ako napríklad *mariage coutumier*).

38. Podľa zdravých pedagogických princípov postupného a celistvého rozvoja osoby bližšia príprava nesmie ignorovať formáciu na úlohy v spoločnosti a v Cirkvi. Budú ich zastávať ľudia, ktorí uzatvorením manželstva založia novú rodinu. Intimita rodiny nesmie byť chápaná ako intimita sama pre seba, ale skôr ako schopnosť prehlbovať ľudské a kresťanské bohatstvo, ktoré je obsiahnuté v manželskom živote, s perspektívou stále viac sa darovať druhým. Otvorene chápaný manželský a rodinný život vyžaduje, aby manželia pochopili, že voči spoločnosti a Cirkvi majú svoje práva aj svoje povinnosti. Preto je veľmi potrebné vyzývať na čítanie a uvažovanie o nasledujúcich vyhláseniach Cirkvi, ktoré sú bohatým a povzbudzujúcim prameňom ľudskej a kresťanskej múdrosti: apoštolská exhortácia *Familiaris consortio*, list rodinám *Gratissimam sane*, *Charta rodinných práv*, encyklika *Evangelium vitae* a iné.

39. Mladí ľudia tak počas blízkej prípravy pochopia, že záväzok, ktorý prijímajú vzájomným súhlasom

pred Cirkvou, vyžaduje od obidvoch vydať sa na cestu vernosti už v čase zasnúbenia a vzdať sa prípadných opačných spôsobov konania. Toto úsilie bude odmenené zvláštnymi darmi, ktoré dáva Duch Svätý tým, ktorí ho vzývajú.

40. Pretože kresťanská láska je očisťovaná, zdonkonalovaná a povýšená láskou Krista k jeho Cirkvi (porov. *Gaudium et spes*, 49), je žiaduce, aby snúbenci napodobňovali tento vzor a postupovali vo vedomí oddanosti, ktorá je vždy spojená so vzájomnou úctou a sebadarovaním. Vzájomné darovanie sa zahŕňa stále viac výmenu duchovných darov a morálnu podporu, aby bol možný rast v láske a zodpovednosti. Ak človek daruje sám seba, toto darovanie vo svojej povahe vyžaduje, aby bolo trvalé a neodvolateľné. „Nerozlučiteľnosť manželstva vyplýva predovšetkým z povahy takéhoto odovzdania: *odovzdania osoby osobe*. Týmto vzájomným sebadarovaním je vyjadrený svadobný charakter lásky“ (*Gratissimam sane*, 11).

41. Manželská spiritualita, ktorá preniká celý život a je neoddeliteľná od mravného konania, má svoj pôvod vo sviatosti krstu a vo sviatosti birmovania. K príprave snúbencov preto musí patriť aj obnova sviatostného života so zvláštnym dôrazom na sviatosť zmierenia a Eucharistiu. Sviatosť zmierenia oslavuje Božie milosrdenstvo voči ľudskej biede a umožňuje dozrievanie životnej sily krstu a účinnosti birmovania. Na tomto pozadí jasne vystupuje pedagogika vykúpenej lásky, ktorá dovoľuje s obdivom poznávať veľkosť Božieho milosrdenstva tvárou v tvár dráme človeka, ktorého Boh stvoril a ešte

veľkolepejšie vykúpil. Eucharistia ako oslava pamiatky odovzdania sa Ježiša jeho Cirkvi rozvíja pre manželstvo vlastnú citovú lásku, uskutočňovanú každodenným darovaním sa manželovi, manželke, deťom. Nesmieme pritom zabúdať a prehliadať, že „všetkým ostatným prejavom kultu a modlitby však dáva zmysel tá forma slávenia, ktorá sa vyjadruje každodenným životom rodiny, keď jeho obsahom je láska a obeta“ (*Evangelium vitae*, 93).

42. Na takúto mnohotvárnú a harmonickú prípravu je potrebné nájsť a formovať ľudí pre poverenie „ad hoc“. Je preto vhodné vytvoriť skupinu odborníkov na rôznych úrovniach, ktorá má pozostávať predovšetkým z kresťanských manželov, medzi ktorými by nemali chýbať odborníci z oblasti medicíny, práva a psychológie, a z kňazov, aby boli pripravení plniť svoje úlohy.

43. Títo spolupracovníci preto majú byť pevní v učení Cirkvi, nesporne verní Učiteľskému úradu Cirkvi, aby s pomocou dostatočných znalostí a svedectvom vlastného života mohli odovzdávať pravdy viery a zodpovednosť spojenú s manželstvom. Je viac než samozrejmé, že títo pastorační pracovníci ako vychovávatelia musia byť tiež pripravení prijať snúbencov, nehľadiac na ich sociálno-kultúrny pôvod, intelektuálne vzdelanie a konkrétne schopnosti. Okrem iného ďalším neodmysliteľným predpokladom ich úlohy je ich svedectvo verného života a radostnej obetavosti. Budú čerpať zo svojich životných skúseností a ľudských problémov, aby mohli snúbencom objasňovať kresťanskú pravdu.

44. Toto všetko predpokladá, že pastorační spolupracovníci absolvujú vhodný formačný program, aby dokázali s pastoračnou vnímavosťou a využitím vhodných metód odovzdávať základné smernice prípravy v jasnom súlade s Učiteľským úradom Cirkvi. Môžu tak, podľa svojej kompetencie, priniesť aj špecifický príspevok k bezprostrednej príprave, o ktorej sa hovorí v článkoch 50 – 59. Formácia pastoračných spolupracovníkov by sa mala uskutočňovať v pastoračných centrách a mal by ich starostlivo vyberať biskup.

45. Konečným výsledkom blízkej prípravy bude jasné poznanie podstatných znakov kresťanského manželstva. Sú nimi: jednota, vernosť, nerozlučiteľnosť, plodnosť; vedomie viery, v ktorom má prednosť sviatostná milosť, spájajúca snúbencov ako subjekty a vysluhovateľov sviatosti s láskou Krista – ženícha Cirkvi; pripravenosť naplňovať poslanie rodiny v oblasti cirkevnej a spoločenskej výchovy.

46. Ako pripomína apoštolská exhortácia *Familiaris consortio*, pri príprave mladých snúbencov treba prihliadať na nasledujúce momenty: prehĺbovanie osobnej viery a znovuobjavovania hodnoty sviatostí a života modlitby; špeciálna príprava na život vo dvojici, ktorá „má predstaviť manželstvo ako osobný vzťah muža a ženy, ktorý treba ustavične rozvíjať a má ich povzbudzovať do hlbšieho chápania manželskej sexualita a zodpovedného rodičovstva; táto príprava za pomoci základných poznatkov z medicíny a biológie, ktoré s tým súvisia, má umožniť

osvojiť si správne metódy výchovy detí a oboznámiť sa so základnými podmienkami usporiadaného vedenia rodiny (ako sú: hospodárenie, dostatočné finančné prostriedky, náležité poznatky o vedení domácnosti a podobne)“ (*Familiaris consortio*, 66); „príprava na rodinný apoštolát, na bratské vzťahy a spoluprácu s ostatnými rodinami, na aktívnu účasť v skupinách, združeniach, hnutiach a podujatiach, ktoré napomáhajú ľudské a kresťanské dobro rodiny“ (tamtiež).

Okrem toho je potrebné snúbencom už vopred pomáhať, aby neskôr dokázali chrániť a rozvíjať manželskú lásku, udržiavať vzájomnú manželskú komunikáciu, prežívať čnosti a ťažkosti manželského života, ako aj prekonávať „manželské krízy“.

47. V centre tejto prípravy však bude vieroučná úvaha o sviatosti manželstva na základe Božieho slova a pod vedením Učiteľského úradu Cirkvi. Snúbeneci tak pochopia, že „stať sa jedným telom“ (*Mt* 19, 6) mocou Ducha Svätého v Kristovi v kresťanskom manželstve znamená novú formu života z krstu. Láska manželov sa prostredníctvom sviatosti stáva konkrétnym výrazom Kristovej lásky k Cirkvi (porov. *Lumen gentium*, 11). Vo svetle sviatosti treba uvažovať o manželskom akte lásky, zodpovednom plodení, vychovávateľskej činnosti, spoločenstve života a apoštolskom poslaní ako o cenných momentoch kresťanského života manželov. Kristus sprevádza cestu milostí a dozrievania snúbencov k účasti na tajomstve ich spojenia s Cirkvou, aj keď ešte nie sviatostným spôsobom.

48. Vzhľadom na zamýšľané direktórium, ktoré zhromaždí najlepšie skúsenosti z prípravy na manželstvo, sa zdá vhodné pripomenúť slová Svätého Otca Jána Pavla II., ktoré vyslovil na záver plenárneho zhromaždenia Pápežskej rady pre rodinu (30. septembra – 5. novembra 1991): „Teologickej príprave musí byť venovaný potrebný čas a pozornosť. Stredobodom a hlavným cieľom kurzov musí byť ich hodnoverný obsah, aby sa s plňším vedomím slávila sviatosť manželstva a vedome uskutočňovalo všetko, čo vyplýva zo zodpovednosti rodiny. K otázkam jednoty a nerozlučnosti manželstva, významu manželského spojenia a odovzdávania života, zvlášť v jeho špecifickom akte, je potrebné pristupovať s vernosťou a starostlivosťou podľa jednoznačnej náuky encykliky *Humanae vitae* (porov. 11 – 12). To isté platí pre všetky otázky týkajúce sa daru života, ktorý majú rodičia ako Pánovi spolupracovníci zodpovedne a radosťne prijať. Je dobré v kurzoch nezdôrazňovať iba tie hodnoty, ktoré patria k zrelej a bdelej slobode ľudí hodlajúcich vstúpiť do manželstva, ale aj tie, ktoré tvoria vlastné poslanie rodičov ako prvých vychovávateľov a evanjelizátorov svojich detí.“

Pápežská rada pre rodinu s veľkým uspokojením konštatuje, že stúpa tendencia lepšie poznávať význam a hodnotu zasnúbenia. Súčasne nabáda, aby špeciálne kurzy neboli príliš krátke a neobmedzovali sa na obyčajný formalizmus. Naopak, budú vyžadovať dostatočný čas na to, aby mohli podať dobrý a jasný výklad spomínaných tém.³

3 – Duchovná starostlivosť odporúča vhodné formy na dosiahnutie tohto cieľa. Bol by napríklad potrebný minimálne jeden týždeň alebo štyri víkendy (zahŕňajúce sobotu a nedeľu), respektíve jedno popoludnie za mesiac po celý rok.

Pri dostatočnom počte snúbencov a pripravených spolupracovníkov kurz môže prebiehať vo farnosti. Môže sa však konať na biskupských alebo na dekan-ských úradoch. Niekedy kurzy môžu viesť zástupco- via rodinných hnutí, spoločenstiev a skupín apoštolá- tu pod vedením kompetentného kňaza. Túto oblasť koordinuje diecézna štruktúra, ktorá tak koná v mene biskupa. Obsah kurzov sa má *sústrediť na prirodze- nú a kresťanskú náuku o manželstve*, nezanedbávajúc pritom rozmanité hľadiská psychológie, medicíny a iných humanitných vied.

49. Zvlášť dnes majú byť snúbenci počas tejto prí- pravy povzbudzovaní a vedení k hodnotám, ktoré sa týkajú ochrany života, a to hlavne preto, že sa stanú domácou cirkvou a „svätyňou života“ (*Evangelium vitae*, 92 – 94) a novým spôsobom budú patriť k „lu- du života a pre život“ (*Evangelium vitae*, 6, 101). Rodina je dnes vystavovaná mnohým útokom, a to na mnohých miestach panujúcej mentalite antikoncep- cie či uvoľnenému zákonodarstvu, ktoré sa odráža v znevažovaní života od okamihu počatia až po smrť. Tieto útoky postihujú rodinu v jej poslaní a bránia jej rozvoju (porov. *Centesimus annus*, 39). Preto je dnes viac než kedykoľvek predtým potrebné formovať myslenie i srdce zúčastnených, aby sa nové domáce spoločenstvá neprispôbovali panujúcej mentalite. Tak budú raz môcť ako nová rodina prispievať svojím životom k budovaniu a rozvíjaniu kultúry života tým, že budú vo svojej láske ctiť a prijímať nový život ako znamenie zvestovania, oslavy a služby každému životu (*Evangelium vitae*, 83 – 84, 86, 93).

C. Bezprostredná príprava

50. Tam, kde sa počas blízkej prípravy (porov. 32) konali špeciálne kurzy, budú ciele bezprostrednej prípravy tieto:

a) zhrnutie predchádzajúcej prípravy, a to predovšetkým na doktrínálnej, morálnej a duchovnej rovine, a prípadné doplnenie chýbajúcich aspektov základnej formácie;

b) modlitby (duchovné obnovy, duchovné cvičenia pre snúbencov), pri ktorých možno v stretnutí s Pánom odhaliť hĺbku a krásu nadprirodzeného života;

c) uskutočnenie primeranej liturgickej prípravy, ktorá predpokladá aktívnu účasť snúbencov, so špeciálnym dôrazom na sviatosť zmierenia;

d) dostatočný priestor na rozhovor s kňazom (stanovený kánonickým právom), aby mohol snúbencov lepšie spoznať.

Tieto ciele budú naplnené počas špeciálnych intenzívnych stretnutí.

51. Vzhľadom na pastoračný dosah a pozitívne skúsenosti z prípravy na manželstvo je možné od kurzu upustiť len z výnimočne závažných dôvodov. Aj tým snúbencom, ktorí z takýchto dôvodov naliehavo žiadajú o skorý sobáš bez blízkej prípravy, je kňaz so svojimi spolupracovníkmi povinný ponúknuť príležitosť doplniť si zodpovedajúce teologické, morálne a sviatostné znalosti, ktoré sa preberajú počas blízkej prípravy, a tak ich uviesť do fázy bezprostrednej prípravy.

Táto požiadavka vyplýva z potreby prispôbiť formálny kurz situácii každého jednotlivca. Je potrebné

využiť skutočne každú príležitosť na podrobné vysvetlenie tejto sviatosti. Ak sú však snúbenci na sviatosť manželstva dostatočne pripravení, nemožno ich odmietnuť s odôvodnením, že im chýbajú niektoré stupne prípravy.

52. Úlohou bezprostrednej prípravy na sviatosť manželstva je uviesť snúbencov do svadobného obradu. V rámci tejto prípravy majú byť snúbenci vedení nielen k prehľbovaniu kresťanskej náuky o manželstve a rodine s dôrazom na morálne povinnosti, ale aj k vedomej a aktívnej účasti na slávení sobáša, aby tak rozumeli významu jednotlivých znakov a liturgických textov.

53. Táto príprava na sviatosť manželstva má byť zavŕšením katechézy, ktorá by mala kresťanským snúbencom pomôcť vedome prejsť cestu sviatostí. Je dôležité, aby pochopili, že ako pokrstení sa v manželstve spájajú s Kristom a že sa vo svojom rodinnom živote majú nechať viesť Duchom Svätým. Preto by sa budúci manželia mali pripraviť na svadobný obrad prijatím sviatosti zmierenia, aby sa mohol uskutočniť platne, dôstojne a plodne (porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1622). Liturgická príprava na sviatosť manželstva má čo najlepšie využiť súčasné liturgické prvky. Pre svoju jednoznačnú súvislosť s veľkonočným tajomstvom je svadobný obrad obvykle včlenený do eucharistickej slávnosti.

54. Keďže sa štruktúra Cirkvi člení na diecézy a farnosti, je pochopiteľné, že zo stránky cirkevného

práva sa pastoračná príprava na manželstvo uskutočňuje v okruhu farnosti a diecézy. Cirkevnému významu sviatosti preto lepšie zodpovedá, ak sa sobáš koná v kostole tej farnosti, do ktorej snúbenci patria (*Codex Iuris Canonici*, can. 1115).

Je žiaduce, aby sa celá farská obec zúčastnila na tejto slávnosti spoločne s rodinami a priateľmi snúbencov. Jednotlivé diecézy by mali vydať smernice s rozhodnou podporou skutočnej cirkevnej pastoračnej činnosti, zohľadňujúc pritom miestnu situáciu.

55. Tí, ktorí sa aktívne zúčastňujú na tejto liturgickej slávnosti, majú byť vyzvaní, aby sa na ňu pripravili aj prijatím sviatosti zmierenia a Eucharistie. Svedkom sa má vysvetliť, že nie sú iba ručiteľmi právneho aktu, ale aj zástupcami cirkevného spoločenstva, ktoré sa cez nich zúčastňuje na sviatostnom obrade, ktorý sa ho priamo dotýka, pretože každá nová rodina je bunkou Cirkvi. Sobáš má vo svojej podstate spoločenský charakter. Preto sa vyžaduje účasť spoločnosti, ktorá je vyjadrená prítomnosťou svedkov.

56. Rodina je najvhodnejším miestom, kde rodičia mocou všeobecného kňazstva môžu vykonávať posvätné úkony a môžu spravovať niektoré sväteniny na základe rozhodnutia miestneho ordinára, napríklad pri uvádzaní do kresťanského života, pri spoločnej modlitbe, keď je rodina zhromaždená okolo stola, a vo všetkých radostných i bolestných udalostiach života. Osobitné miesto musí byť v rodine vyhradené modlitbe. Tá vytvára v domácom spoločenstve atmosféru viery a pre rodičov je prostriedkom, aby prežívali vo vzťahu k deťom dokonalé otcovstvo

a materstvo, v ktorom ich vedú k modlitbe, k postupnému objavovaniu Božieho tajomstva a k osobnému rozhovoru s ním. Rodičom je potrebné pripomínať, že výchovou svojich detí naplňajú svoju úlohu hlásať evanjelium života (porov. *Evangelium vitae*, 92).

57. Bezprostredná príprava je vhodnou príležitosťou začať nepretržitú pastoráciu manželov a rodín. Ide tu o dosiahnutie toho, aby manželia poznali svoje poslanie v Cirkvi. Hodnoty, ktoré ponúkajú rôzne hnutia rodín, môžu im pomôcť a ukázať, ako rozvíjať spiritualitu manželstva a rodiny a ako zvládnuť úlohy v rodine, Cirkvi a spoločnosti.

58. Príprava snúbencov by mala byť sprevádzaná úprimným a hlbokým uctievaním Panny Márie, Matky Cirkvi a *Kráľovnej rodín*. Snúbenci by mali byť vedení k poznaniu, že Mária je v rodine ako domácej cirkvi takisto aktívne prítomná ako vo všeobecnej Cirkvi. Rovnako by mali nasledovať Máriu v jej čnostiach. Svätá rodina, teda spoločenstvo Márie, Jozefa a Ježiša, bude snúbencom príkladom, ako „láskyplná a nenahraditeľná je výchova v rodine“ (Pavol VI., *Reč v Nazarete*, 5. januára 1964).

59. Prípadné tvorivé návrhy niektorých spoločenstiev, ktoré sa usilujú o hlbšie a vhodnejšie vytváranie blízkej a bezprostrednej prípravy, budú darom a obohatením pre celú Cirkev.

III.

SVADOBNÝ OBRAD

60. Slávením sviatosti manželstva sa zavŕši príprava na manželský život. Udelenie sviatosti je vrcholom snúbeneckej prípravy a tiež zdrojom a začiatkom manželského života. Slávenie tejto sviatosti sa preto nesmie obmedziť len na samotný obrad, ktorý je plodom kultúrnych a sociologických podmienok. Na druhej strane sú rôzne zvyklosti národov či etnických skupín chvályhodné a môžu sa začleniť do slávenia (porov. *Sacrosanctum concilium*, 77; *Familiaris consortio*, 67) za predpokladu, že zhromaždenie cirkevného spoločenstva je predovšetkým znamením viery Cirkvi v prítomnosť vzkrieseného Pána vo sviatosti, ktorý spája manželský pár s láskou Najsvätejšej Trojice.

61. Úlohou biskupov je prostredníctvom diecéznej liturgickej komisie vydať presné predpisy a dohliadať na ich praktické používanie, aby sa pri svadobnom obrade dbalo na pokyn, ktorý je uvedený v článku 32 liturgickej konštitúcie. Rovnosť veriacich má byť daná aj navonok a má byť vylúčený akýkoľvek prejav prepychu. Je preto potrebné všemožne podporovať aktívnu účasť všetkých prítomných na svadobnom obrade a pomôcť im pochopiť a zakúsiť bohatstvo tohto obradu.

62. Kristus je prítomný tam, kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v jeho *mene* (porov. *Mt* 18, 20).

Liturgické slávenie v sriedmosti (ktoré nech pretrváva aj počas osláv) je nielen výrazom spoločenstva veriacich, ale aj dôvodom Božej chvály. Sláviť svadbu v Pánovi a pred Cirkvou znamená vyznávať, že dar milosti, ktorý manželia dostávajú prostredníctvom prítomnosti a lásky Krista a jeho Ducha, vyžaduje účinnú odpoveď: kresťanská rodina ako „domáca cirkev“ má uctievať Boha v Duchu a pravde. Táto slávnosť nemá byť chápaná len ako právny akt, ale ako moment dejín spásy pre manželov a prostredníctvom ich všeobecného kňazstva aj pre blaho Cirkvi a spoločnosti. Preto sa odporúča pomôcť všetkým prítomným, aby sa mohli aktívne zúčastniť na slávnosti.

63. Ten, kto obradu predsedá, sa preto má usilovať využiť všetky možnosti, ktoré ponúka rímsky obrad (zvlášť jeho druhé vydanie oficiálne zverejnené Kongregáciou pre bohoslužby a sviatosti v roku 1991), aby vyzdvihol úlohu vysluhovateľov sviatosti manželstva, ktorá v latinskom obrade pripadá snúbencom, a aby zdôraznil sviatostný charakter slávania v spoločenstve. Slová vzájomného sľubu budú snúbencom stále pripomínať jeho osobný, cirkevný a spoločenský význam, vzťahujúci sa na ich život, v ktorom sa jeden druhému darujú až do smrti.⁴

⁴ – Kongregácia pre náuku viery učí, že sobáš kresťanov nemožno považovať za súkromnú záležitosť a pripomína náuku a disciplínu Cirkvi: „Vo vernosti Ježišovmu slovu (*Mk* 10, 11 – 12) trvá Cirkev na tom, že nemôže uznať nové spojenie za platné, keď bolo platné predchádzajúce manželstvo. Keď rozvedení znovu uzatvorili civilný sobáš, nachádzajú sa v situácii, ktorá objektívne odporuje Božiemu zákonu. Preto kým táto situácia trvá, nesmú prijímať sviatosť Eucharistie (Kongregácia pre náuku viery, *List biskupom Katolíckej cirkvi o prijímaní Eucharistie rozvedenými veriacimi, ktorí žijú v druhom manželstve*, 4, 14. septembra 1994).

Východný obrad vyhradzuje úrad vysluhovateľa sviatosti manželstva asistujúcemu kňazovi. Prítomnosť kňaza alebo splnomocneného vysluhovateľa je podľa cirkevného práva nevyhnutná pre platnosť manželského spojenia a jasne ukazuje verejný a spoločenský charakter manželskej zmluvy, dôležitý tak pre Cirkev, ako aj pre spoločnosť.

64. Sobáš sa obvykle slávi počas svätej omše (porov. *Sancrosanctum concilium*, 78; *Familiaris consortio*, 57). Ak však ide o sobáš medzi katolíkom a pokrsteným nekatolíkom, potom sa slávnosť koná podľa špeciálnych liturgicko-kánonických predpisov (porov. *Ordo celebrandi matrimonium*, 79 – 117).

65. Aktívnejšia účasť svadobčanov na slávení sa dá dosiahnuť vopred pripravenými vysvetleniami liturgických textov a obsahu modlitieb. Jednoduchosť výkladu má podporovať zbožnosť a pochopenie obradu (*Ordo celebrandi matrimonium*, 52, 59, 65, 87, 93, 99), pričom je potrebné vyvarovať sa toho, aby sa celá slávnosť stala iba poučovaním.

66. Hlavný celebrant, ktorý zhromaždeným odovzdáva cirkevný zmysel manželského záväzku, sa pokúsi objasniť snúbencom, rodičom a svedkom štruktúru obradu a aktívne ich do neho zapojí. To platí zvlášť pre tieto charakteristické časti: Božie slovo, vzájomne potvrdený manželský súhlas, požehnanie symbolov, ktoré pripomínajú sobáš (prstene a iné), slávnostné požehnanie snúbencov, spomenutie snúbencov v eucharistickej modlitbe. „Rôzne liturgie sú bohaté na modlitby, požehnania a epiklézy, v ktorých

sa od Boha vyprosuje jeho milosť a požehnanie pre novomanželov, najmä pre nevestu“ (*Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1624). Okrem toho treba objasniť obrad vkladania rúk na „subjekty – vysluhovateľov“ sviatosti. Všetci prítomní majú byť výslovne upozornení na chvíle, kedy majú vstať, dať si znak pokoja alebo sa aktívne zúčastniť na iných obradoch, stanovených príslušnou autoritou.

67. V záujme jednoduchého, ale súčasne vznešeného štýlu obradu má celebrant využiť pomoc miništrantov, spevákov, lektorov. Celebrant sa má so zvláštnou a konkrétnou pozornosťou upriamiť na situáciu snúbencov a prispôbiť sa znameniam, ktoré vyjadrujú liturgický dej, pričom sa však má vyhnúť presadzovaniu svojvoľných úkonov. Pri uvítaní a pozdravení snúbencov, ich rodičov (ak sú prítomní), svedkov a svadobčanov bude hovoriť v mene cirkevného spoločenstva, ktoré snúbencov prijíma.

68. Božie slovo majú prednášať vhodní a pripravení lektori. Môžu byť vybraní spomedzi prítomných: do úvahy pripadajú svedkovia, rodinní príslušníci, priatelia. Nie je však vhodné, aby čítania prednášali sami snúbenci, pretože sú prvými adresátmi zvestovaného Božieho slova. Výber čítaní však môže byť dohodnutý so snúbencami počas bezprostrednej prípravy. Takto sa Božie slovo ľahšie stane pokladom, ktorý snúbenci premenia na skutky.

69. Kázeň, ktorá nikdy nesmie chýbať, sa má sústrediť na „veľké tajomstvo“, ktoré sa slávi pred Bohom, Cirkvou a spoločnosťou. „Svätý Pavol zhrňa

tému rodinného života slovami: *velké tajemstvo* (porov. Ef 5, 32)“ (*Gratissimam sane*, 19). Vychádzajú z textov zvestovaného Božieho slova alebo z liturgických modlitieb má celebrant objasňovať sviatosť a vysvetliť jej pôsobenie v živote manželov a rodín. Je však potrebné vyvarovať sa zbytočných narážok na osoby snúbencov.

70. Ak sa obrad koná počas svätej omše, môžu snúbenci prinášať obetné dary. Prosby majú byť vhodne pripravené a nemajú byť ani dlhé, ani príliš všeobecné. Sväté prijímanie môže byť z pastoračných dôvodov podávané pod obidvoma spôsobmi.

71. Je potrebné dbať na to, aby jednotlivé časti svadobného obradu boli jednoduché, striedme a hodnoverné. Sviatočný charakter nesmie byť v žiadnom prípade narušený prehnaným prepychom.

72. Slávnostné požehnanie novomanželov pripomína, že vo sviatosti manželstva sa im vyprosujú dary Ducha Svätého, ktorý dá manželom vytrvalosť vo svornosti a bude im pomáhať pri plnení ich poslania, ale aj v budúcich ťažkostiach. Odporúča sa predstaviť kresťanským manželom v rámci obradu ako životný model Svätú rodinu z Nazareta.

73. V priebehu vzdialenej, blízkej a bezprostrednej prípravy sa odporúča zhromažďovať skúsenosti, aby mohlo dôjsť k výraznej zmene chápania a slávenia sviatosti. Pastoriácia sa však musí zamerať na sledovanie a objasňovanie toho, čo už bolo stanovené v liturgickom obrade. Pochopenie týchto otázok

závisí, prirodzene, od kvality celej prípravy a od duchovnej úrovne toho-ktorého spoločenstva.

* * *

V tomto dokumente boli predložené niektoré prvky na jednotnú prípravu veriacich povolaných na sviatosť manželstva. Je žiaduce, aby pre mladé manželské páry (zvlášť v prvých piatich rokoch manželského života) boli vo farnostiach alebo v dekanátoch organizované kurzy podľa *Direktória pre pastoráciu rodín* (14, 15), a to v nadväznosti na apoštolskú exhortáciu *Familiaris consortio*, 66.

Pápežská rada pre rodinu zveruje biskupským konferenciám tento dokument pre ich vlastné direktória.

Biskupské konferencie a jednotliví biskupi nech sa postarajú o to, aby sa tieto smernice uvádzali do praxe v jednotlivých cirkevných spoločenstvách.

Všetci veriaci si takto budú môcť lepšie uvedomiť, že sviatosť manželstva, veľké tajomstvo (*Ef 5, 21 n.*), je povolaním pre mnohých v Božom ľude.

Vatikán 13. mája 1996

Kardinál Alfonso López Trujillo
predseda Pápežskej rady pre rodinu

Biskup Francisco Hellín
sekretár

Pápežská rada pre rodinu

**PRÍPRAVA
NA SVIATOSŤ MANŽELSTVA**

Z talianskej verzie Pontificio Consiglio per la famiglia:
Preparazione al sacramento del matrimonio,
Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1996,
preložil ThLic. Ľuboš Václavek

Lektorovala Mgr. Mária Hricová

Vydal Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2004
Edícia Pápežské dokumenty, 46. zväzok
Zodpovedný redaktor PhDr. Slavomír Ondica
Technická redaktorka Mária Novosedlíková
Prvé vydanie

ISBN – 80 – 7162 – 500 – 0